

Г. Кучинського, М. Сичової, Т. Чернігівської та ін. У дослідженнях Л. Петровської, А. Співаковської діалог розглядається як фактор і засіб виховання. Рефлексивні можливості діалогу в становленні та саморозвитку особистості окреслені Г. Сухобською, Г. Щедровицьким та ін.

Варто зазначити, що діалогічна взаємодія визнає суб'єктну повноцінність партнерів хоч якби вони відрізнялись за віком, соціальним статусом, рівнем знань і досвідченістю. Зростаюча діалогічність педагогічного процесу вимагає, щоб не тільки в теоретичному диспуті, а й в будь-якій справі партнер виступав як той, хто «бачить інакше», саме завдяки цьому був цінним для опонента. Отже, діалогізм і гуманістичний світогляд, який утверджує взаємозалежність індивідів, невіддільні один від одного.

У контексті нашого дослідження зазначимо, що діалог – це найвищий ступінь міжособистісного спілкування. Незважаючи на те, що ХХІ століття є епохою високих технологій, проблема спілкування – одна з найактуальніших. Студентська молодь відчуває великий та постійний дефіцит міжособистісного спілкування. Саме тому, на нашу думку, в сьогоденному динамічному світі у стосунках між викладачами та студентами закладів вищої педагогічної освіти спостерігається тенденція до подальшого розширення і ускладнення фактору людського спілкування [3]. Саме категорія взаємодії дає змогу уникнути спрощених варіантів трактування процесів становлення, функціонування та розвитку будь-якої системи, є її суттєвою ознакою.

Досліджуючи сутність та специфіку педагогічної взаємодії, ми дійшли висновку про те, що вона є варіантом соціальної взаємодії, з її основними рисами, характерними ознаками і, разом з тим, реалізує в процесі свого існування специфічну, але важливу для буття і становлення індивіда мету: сприяння соціалізації особистості.

Список використаних джерел

1. Закон «Про освіту»: Закон України, 23 березня, 1996. № 100-96-ВР // *Відом. Верховної Ради України*. 1996. № 21. С. 253-278.
2. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. URL: [https:// urist-ua.net/закони/про_вищу_освіту/](https://urist-ua.net/закони/про_вищу_освіту/) (дата звернення: 01.10.2018).
3. Кулюткин Ю. Образовательная среда и развитие личности. *Новые знания*. 2001. № 1. С. 6-7.

УДК: 37. 015. 311

СИГЕТІЙ К. І.,
БОГДАН М. В.,
ГОРВАТ М. В.

Мукачівський державний університет, Україна

СУТНІСТЬ САМООЦІНКИ, ЇЇ СТРУКТУРА І ФУНКЦІЇ В ОСОБИСТІСНОМУ РОЗВИТКУ

Формування самооцінки в умовах навчальної діяльності потребує знання сутності самооцінки, її структури та функцій в особистісному розвитку.

Проблема пізнання людиною своїх внутрішніх можливостей, природи, сутності самооцінки, потребує усе більшої уваги представників різних наук, про що свідчать дослідження у філософії, психології, педагогіці. Автори справедливо

зазначають, що, намагаючись оцінити себе, людина прагне зрозуміти, як оцінюють її оточуючі. Аналіз самооцінки через сутність «Я» відображений у роботах І. Беха, Л. Виготського, С. Ілляш, І. Кона, О. Леонтєва, Г. Ліпкіної, С. Максименка, О. Онопрієнко, В. Століна, Г. Цукерман, І. Чеснокової, І. Шапошнікової та ін.

Учені в своїх роботах розглядають самооцінку як внутрішнє ядро особистості, як її свідомий початок, як згущення індивідуальної самосвідомості, як систему уявлень людини про себе.

Людське «Я» – явище історичне. Усі поняття і терміни, якими людина себе позначає, як і критерії її самооцінки, відповідають певній культурі. Можна сказати, що поняття «самооцінка» – це варіант уявлень про людину, яка властива певній культурі [1].

Ідейні джерела поняття «самооцінка» мають давні витоки. Багато філософів і істориків стверджують, що у Греції людина вперше почала відкривати свій внутрішній світ. Вже Геракліт говорив про «пошуки» і «пізнання себе». Демокрит підкреслював автономію душі і «власного я» як критерій моральних оцінок. У софіста Горгія з'являються вирази «зрадити самого себе», «заподіяти зло самому собі», що підкреслюють суб'єктивність «Я». Схожій позиції дотримувався сучасник Горгія – Антифон, який висловлював думку про необхідність «володіти собою» і «переборювати себе», бачити у самовладанні необхідну передумову справедливого ставлення до ближнього [2, с. 259].

Становленню самооцінки у різних видах діяльності присвячені дослідження зарубіжних педагогів і психологів Р. Бернса, А. Маслоу, К. Роджерса, З. Фрейда, Е. Фромм. Специфіка трактування особистості у зарубіжній психології і педагогіці, як правило, полягає в тому, що вона прямо проектується на розуміння сутності самооцінки: вона або, як і особистість, визнається конфліктною, або розглядається як протиставлення справжнього і демонструвального уявлення про себе.

Питання самооцінки розглядаються у роботах Б. Ананьєва, Л. Божович, А. Захарової, І. Кона, Г. Ліпкіної, К. Роджерса та ін. Аналіз наукових праць показує, що зміст поняття «самооцінка» у розумінні авторів багато в чому збігається. У працях науковців самооцінка представлена як особистісне утворення, яке бере участь у регуляції поведінки і діяльності; як характеристика особистості, її центральний компонент, що формується за активної участі самої особистості і яка відображає своєрідність її внутрішнього світу.

Самооцінка є найважливішим чинником мобілізації людиною своїх сил, реалізації прихованих можливостей, творчого потенціалу. Як механізм саморегуляції самооцінка задіяна в усіх сферах життєдіяльності людини: у будь-якій діяльності, у поведінці, пізнанні, спілкуванні. Самооцінка включена у мотиваційну сферу особистості.

Розрізняються самооцінки за модальністю. Вони можуть виявлятися в категоричній формі, що відбиває впевнену оцінку суб'єктом своїх психічних і фізичних якостей, у проблематичній, реалізуючій рефлексійне ставлення суб'єкта до себе.

Теоретичний аналіз свідчить, що в науковій літературі не існує єдиних позицій щодо розгляду структури самооцінки. На основі здійсненого аналізу наукових

праць структуру самооцінки подаємо у такий спосіб: мотиваційно-ціннісний компонент, когнітивний компонент самооцінки, емоційний компонент, діяльнісно-практичний компонент.

Спираючись на аналіз психолого-педагогічної літератури, було виокремлено такі функції самооцінки: мотиваційну, орієнтаційну, регулятивну, рефлексійну.

Перераховані функції не охоплюють повною мірою того значення, яке відіграє самооцінка у розвитку особистості. Ці функції ми розглядаємо як певний ступінь у пізнанні сутності самооцінки.

Здійснений теоретичний аналіз наявних у літературі даних дає підстави стверджувати, що самооцінка є складним структурним утворенням, що виступає в різних формах і видах. Будучи включеною в усі види діяльності людини, самооцінка є невід'ємною рисою особистості і самосвідомості.

Список використаних джерел

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Теорія освіти і навчання. Дидактика: навч. посіб. / Наталія Павлівна Волкова. – 3-є вид., стереотипне. – К.: Академвидав, 2009. – 615,[1] с. – (Альма-матер). – Бібліогр.: с. 604.
2. Античная философия: Энциклопедический словарь. – М.: Прогресс-Традиция, 2008. – 896 с.

УДК 373.2:51:502.2

СЛАВА М.,
РУСИН Н.М.

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ У ДОШКІЛЬНИКІВ НА ПРОГУЛЯНЦІ

Розвиток математичних уявлень у дошкільників – це цілеспрямований та організований процес передачі та засвоєння знань, методів та прийомів психічної діяльності, які передбачені програмними вимогами. Вивченням питання формування елементарних математичних уявлень дошкільників займалися: Ж. Піаже, Я. А. Коменський, К. Д. Ушинський, М. Монтессорі, О. І. Тихеева, Ф. Н. Блехер, В. В. Данилова, Н. Г. Білоус та ін. [1, с.54].

Формувати, розвивати і закріплювати математичні уявлення у дітей можна не тільки на безпосередній освітній діяльності по математиці, але і на прогулянці, що сприяє більш успішному усвідомленню та запам'ятовуванню матеріалу. Результативність завдань з розвитку математичних уявлень на прогулянці залежить від різноманітних форм роботи та чітко спланованої структури компонентів прогулянки.

Прогулянка – окремий режимний момент, що має власну структуру та часовий інтервал, під час якого діти можуть здійснювати не тільки моторну активність, але й задовольнити пізнавальний інтерес, бажання та звичку думати, оволодівати мовленнєвими, розумовими та практичними навичками [2,ст.61]. Мета прогулянки полягає не тільки в відновленні функціональних ресурсів організму, але й у всебічному розвитку дитини, у тому числі в розвитку її математичних уявлень.

Серед форм організації математичного розвитку дітей на прогулянці виділяють: індивідуальну, групову та колективну (фронтальну). Серед методів

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>